

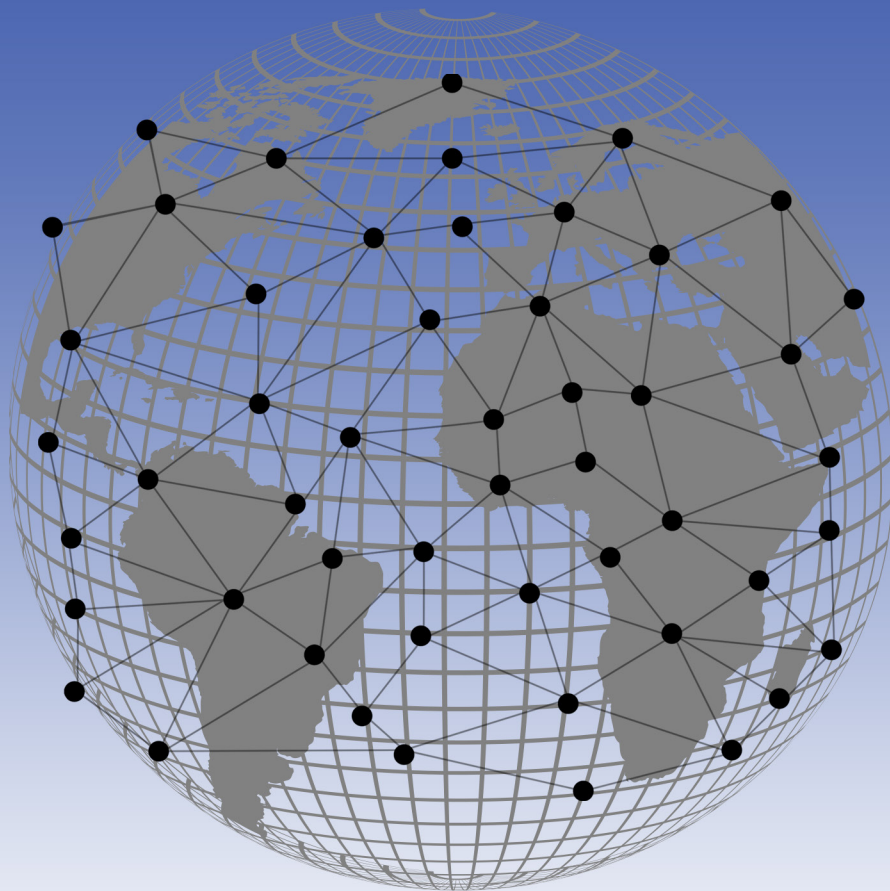

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش بیست و پنجم)

در این شماره می‌خوانید:

- تحریم‌های جدید علیه روسیه: اتحادیه اروپا و ایالات متحده
- واکنش شرکت‌ها به تحریم‌ها علیه روسیه
- واکنش‌های روسیه و طیفی از کشورها به تحریم

اسفند ۱۴۰۰

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش بیست و پنجم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: اسفند ۱۴۰۰

واژه‌های کلیدی: تحریم، روسیه، اتحادیه اروپا، انرژی، روسیه، چین، جنگ اوکراین، صندوق بین‌المللی پول

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

مقدمه

تجاوز روسیه به اوکراین آغاز فصل جدیدی در اقتصاد سیاسی بین الملل است، فصلی که در نخستین روزها ایران را متاثر کرده است. مرور تحولات تحریمی علیه روسیه به عنوان کشوری کلیدی در سیاست خارجی ایران، اقتصاد سیاسی بین الملل و همسایه مهم ایران برای بخش خصوصی ضرورت دارد. از همین رو در این گزارش تازه ترین تحولات تحریم‌ها علیه این کشور و پاسخ‌های روسیه، اقدامات جدید شرکت‌های بزرگ بین المللی در واکنش به این تحریم‌ها و نیز اقدامات کشورهای غیرغربی بویژه همسایگان ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

تحریم‌های جدید اتحادیه اروپا

اتحادیه اروپا در روزهای اخیر بسته تحریمی جدیدی علیه روسیه اعمال کرده است. بسته جدید عمدتاً گسترش برخی تحریم‌های قبلی و نیز تحریم کامل بخش بانکی بلاروس را شامل می‌شود. در قالب تحریم‌های جدید:

- صادرات هرگونه تجهیزات ناوبری دریایی به روسیه ممنوع شده است.

- محدودیت‌های جدیدی بر ارائه خدمات به کشتی‌های تجاری روسیه وضع شده است.

- اتحادیه اروپا محدودیت میزان موجودی حساب شهروندان روسی در بانک‌های اروپایی را که پیش از این ۱۰۰ هزار یورو تعیین شده بود به بانک‌های سوئیس و کشورهای منطقه اقتصادی اروپا گسترش داده است.

- ارائه وام به شهروندان و شرکت‌های روسی از هر طریقی از جمله استفاده از رمز ارزها یا اوراق قرضه قابل انتقال در سراسر اتحادیه ممنوع شده است.

- ۱۶۰ نفر دیگر نیز به لیست تحریم‌های اتحادیه اروپا اضافه شده‌اند. ۱۴۶ نفر از این افراد اعضای شورای فدراسیون روسیه اند که تصمیم دولت این کشور برای شناسایی مناطق جدا شده از اوکراین را تایید کردند. ۱۴ نفر از ثروتمندان بزرگ روسیه که پیوندهای نزدیکی با دولت دارند و در صنایع مختلف فعالیت می‌کنند نیز مورد تحریم واقع شده‌اند. با تحریم‌های جدید وضع شده توسط اتحادیه اروپا در مجموع ۸۶۲ نفر از نخبگان متنفذ روسیه و ۵۳ شرکت بزرگ این کشور در لیست تحریم قرار گرفتند.

این افراد در صنایع متالوژی، دارویی، فناوری، ارتباطات و صنایع دیجیتال فعالیت دارند.

- افزون بر این اتحادیه اروپا تحریم‌های جدیدی را علیه بلاروس اعمال کرد. سیستم بانکی بلاروس و بانک مرکزی آن به طور کامل تحت تحریم قرار گرفت. انجام هرگونه تراکنشی با شرکت‌های دولتی بلاروس نیز ممنوع شده است. نقل و انتقال مبالغ بیش از ۱۰۰ هزار یورو از سوی شهروندان بلاروس با استفاده از سیستم مالی اتحادیه اروپا ممنوع شده و شهروندان این کشور حق خرید و فروش اوراق قرضه اروپایی را ندارند. ارائه اسکناس به سیستم بانکی بلاروس نیز ممنوع شده است. تشدید تحریم‌های بلاروس با هدف کاهش توان این کشور برای کمک به روسیه در دور زدن تحریم‌ها صورت گرفته است.

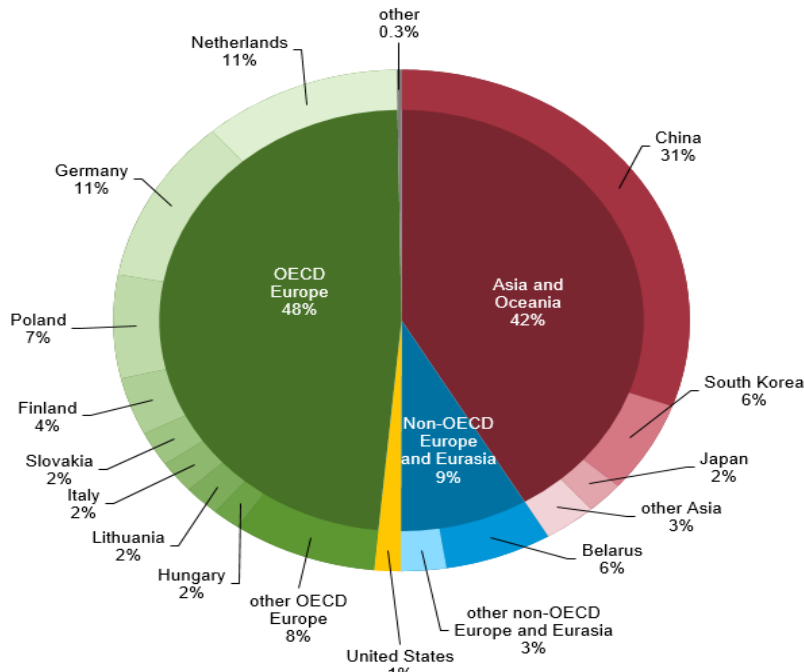
تحریم‌های جدید ایالات متحده

ایالات متحده واردات نفت، گاز و زغال سنگ از روسیه را ممنوع کرد. در سال ۲۰۲۱ ایالات متحده روزانه ۲۰۹ هزار بشکه نفت خام و ۵۰۰ هزار بشکه محصولات پتروشیمی از روسیه وارد می‌کرد. روسیه حدود سه

درصد از واردات نفت خام ایالات متحده و یک درصد از نفت خامی که در پالایشگاه‌های ایالات متحده مورد استفاده قرار می‌گیرد را تامین می‌کرد. از طرف دیگر صادرات به ایالات متحده سهم سه درصدی در صادرات نفتی روسیه داشت. گرچه ایالات متحده وارد کننده مهم نفت روسیه محسوب نمی‌شود، اما برخی از تحلیلگران این اقدام ایالات متحده را مقدمه‌ای برای تحریم صادرات نفت روسیه در ماه‌های آینده برشمرده‌اند. همانگونه که نمودار ذیل نشان می‌دهد اروپا و آسیا بازارهای کلیدی نفت روسیه محسوب می‌شوند. اقدام ایالت متحده، شرکای اروپایی را تحت فشارهای بیشتری برای قطع واردات نفت از روسیه قرار داده است.

نمودار ۱- بازارهای کلیدی نفت روسیه در ۲۰۲۰

Figure 2. Russia's crude oil and condensate exports by destination, 2020

Source: Graph by the U.S. Energy Information Administration, based on Russian export statistics and partner country import statistics from Global Trade Tracker

ایالات متحده از نمایندگی تجاری این کشور خواسته حذف روسیه از سازمان تجارت جهانی را در دستور کار قرار دهد. اخراج روسیه از سازمان تجارت جهانی نیازمند رای مثبت تمامی اعضای این سازمان است. کوشش‌های ایالات متحده در این راستا به آسانی به نتیجه نخواهد رسید. نمایندگان کنگره آمریکا در عین حال از نمایندگی تجاری کشور خواسته‌اند تا مزایای ناشی از الحاق روسیه به سازمان تجارت جهانی را که عموماً به کشورهای در حال توسعه تعلق می‌گیرد، حذف نمایند و اجازه ندهند کالاهای روسی با استفاده از مزیت‌های سازمان تجارت جهانی به بازار سایر کشورها دسترسی یابند. بر مبنای درخواست نماینده تجاری ایالات متحده احتمالاً پرونده‌ای علیه روسیه در سازمان تجارت جهانی خواهد گشود، اما

حصول نتیجه در این پرونده زمان بر خواهد بود و ممکن است برخی از کشورها هرگز با حذف روسیه از این سازمان موافقت نکنند.

مجلس نمایندگان ایالات متحده کمک اضطراری ۱۳,۵ میلیارد دلاری به اوکراین را تصویب کرد. بخش مهمی از این کمک در قالب ارائه تسلیحات به ارتش اوکراین و تأمین بودجه نیروهای جدید ایالات متحده که به اروپا اعزام می‌شوند، اختصاص خواهد یافت. حدود دو میلیارد دلار از این بودجه نیز صرف کمک‌های انسانی و اقتصادی به اوکراین خواهد شد. دولت بایدن ۶ میلیارد دلار کمک اضطراری برای اوکراین درخواست کرده بود. اما فضای داغ حمایت از اوکراین در مجلس نمایندگان ایالات متحده این رقم را به ۱۳,۵ میلیارد دلار افزایش داد. این بزرگترین کمک آمریکا به یک کشور در یک مقطع محسوب می‌شود.

ایالات متحده به همراه شرکای خود می‌کوشد تا روابط تجاری نرمال با روسیه را محدود نماید. در این راستا دولت بایدن وعده داده است که واردات محصولات دریایی، ودکا و الماس از روسیه را ممنوع نماید. بایدن امیدوار است از این مسیر حدود یک میلیارد دلار از درآمدهای صادراتی روسیه کاسته شود.

آمریکا ارائه اسکناس دلار به روسیه را نیز ممنوع کرده است.

تحریم‌های سایر متحدین آمریکا

گروه ۷ وضعیت کامله الوداد در تجارت با روسیه را لغو خواهد کرد.

بریتانیا وعده داده است تا در پایان سال ۲۰۲۲ واردات انرژی از روسیه را ممنوع خواهد کرد.

دولت بریتانیا صادرات فناوری‌های مرتبط با هوانوردی صنعت فضایی به روسیه را ممنوع کرد. افزون بر این ارائه هرگونه خدمات این حوزه به شرکت‌های روسی را نیز ممنوع کرده است.

یکی از خطوط هوایی خصوصی مرتبط با دولت روسیه در لیست تحریم قرار گرفته است. بریتانیا پیش از این ایرلاین‌های دولتی روسیه را تحریم کرده بود.

ژاپن دارایی‌های ۳۲ نفر از وابستگان به حکومت روسیه را مسدود کرد و صادرات تجهیزات پالایشگاهی به این کشور را ممنوع کرد.

کانادا ۱۰ نفر دیگر از افراد نزدیک به پوتین را در لیست تحریم قرار داد.

نیوزیلند پهلوگیری کشتی‌های روسی در بنادر این کشور را ممنوع کرد و لیست تحریم مقامات روسی را گسترش داد.

-سنگاپور ۴ بانک روسی را در لیست تحریم قرار داد و صادرات رایانه، قطعات الکترونیک و کالاهای دارای کاربرد در حوزه نظامی را به روسیه ممنوع کرد.

-ایتالیا دارایی‌های طیفی از الیگارش روسیه را مسدود کرد.

واکنش شرکت‌ها به تحریم‌ها علیه روسیه

-شرکت شل اعلام کرد به تمام همکاری‌های خود با شرکت‌های روسی در زمینه انرژی و نیز به خرید نفت از روسیه پایان می‌دهد. روزهای اخیر این شرکت ۱۰۰ هزار بشکه نفت از روسیه خریداری کرد که سر و صدای زیادی در رسانه‌ها ایجاد کرد و به نوعی به حمایت از روسیه تعبیر شد. شرکت ضمن عذرخواهی از این اقدام وعده داده است که تمامی همکاری‌ها با روسیه را پایان خواهد بخشید و از سرمایه‌گذاری‌های مشترک در طرح‌های توسعه میادین نفت و گاز روسیه و نیز پروژه نورد استریم ۲ خارج خواهد شد.

-شرکت بویینگ اعلام کرده است که واردات تیتانیوم از روسیه را متوقف می‌کند. شرکت روسی -VSM-PO-AVISMA که بزرگترین تامین کننده تیتانیوم بویینگ به شمار می‌آید، اعلام کرده است که بر بازارهای جدیدی متمرکز خواهد شد. ایرباس دیگر شرکت بزرگ تولید کننده هواپیماهای مسافربری اعلام کرده است که به واردات تیتانیوم از روسیه ادامه می‌دهد. ۵۰ درصد تیتانیوم مورد نیاز ایرباس از روسیه تامین می‌شود.

-شرکت نستله اعلام کرده است که سرمایه‌گذاری جدیدی در صنعت غذایی روسیه صورت نخواهد داد و همکاری با این کشور را محدود می‌کند.

-شرکت‌های بزرگ حسابرسی جهان همکاری با روسیه را پایان داده‌اند. شرکت کی‌پی‌ام‌جی بزرگترین شرکت حسابرسی جهان که با ۴۵۰۰ شرکت روسی همکاری داشت اعلام کرده است که این همکاری‌ها را متوقف کرده است. شرکت پرایس‌واتر‌هاوس‌کوپرز، دیگر شرکت بزرگ حسابرسی که با ۳۵۰۰ شرکت روسی همکاری داشت نیز پایان همکاری‌های خود را اعلام کرد. شرکت ارنست اندینگ دیگر شرکت بزرگ حسابرسی نیز پایان همکاری و فعالیت در روسیه را اعلام کرد.

-شرکت‌های ویزا و مسترکارت فعالیت خود را در روسیه متوقف کردند. پس از ویزا و مسترکارت سیستم پرداخت ژاپنی موسوم به جی بی نیز خدمات به شهروندان روسیه را متوقف کرده است. روسیه در پاسخ، به شرکت یونی پی چین روی آورده است و تلاش می‌کند با اتصال شبکه بانکی خود به این شرکت قدری از آثار ناشی از قطع همکاری این دو شرکت بر شهروندان این کشور بکاهد. یونی پی سیستم پرداخت بین‌المللی چین است که در سال ۲۰۰۲ ایجاد شد و سال ۲۰۰۵ استانداردهای فعالیت بین

المللی را کسب کرد. مقر این شرکت در شانگهای قرار دارد و در ۱۸۰ کشور جهان فعالیت می‌کند. یکی دیگر از تبعات بحران اوکراین در آشفتگی بیشتر در صنعت میکروچیپ در جهان نمود یافته است. این صنعت که پیش از این به دلیل کمبود فلزات نادر دچار مشکل بود در پی این بحران با مشکلات بیشتری مواجه شده است. روسیه و اوکراین تولید کننده مهم نئون و پالادیوم هستند که هر دو در تولید میکروچیپ‌ها اهمیت دارند. ۴۰ درصد پالادیوم جهان در روسیه تولید می‌شود و ۷۰٪ نئون جهان نیز در اوکراین تولید می‌شود.

واکنش‌های روسیه و طیفی از کشورها به تحریم‌ها

اقتصاد روسیه به طور فزاینده فشارهای تحریمی را احساس می‌کند. این کشور در مقابل، گزینه‌های چندانی ندارد. در هفته‌های اخیر روسیه به چند اقدام یک و دوجانبه برای مقابله با تحریم‌ها دست زده است. این اقدامات را به صورت ذیل می‌توان دسته بندی کرد:

- روسیه لیستی از کشورهای غیر دوست تهیه کرده و محدودیت‌هایی برای تجارت با آنها اعمال کرده است. این لیست کشورهای استرالیا، بریتانیا، اتحادیه اروپا، ایسلند، کانادا، لیختن اشتاین، موناکو، نیوزیلند، نروژ، کره جنوبی، سنگاپور، آمریکا، تایوان، اوکراین، مونته نگرو، سوئیس و ژاپن را در بر می‌گیرد.

- وزارت امور مالی روسیه اخیراً اعلام کرده است که هرگونه تعامل اقتصادی با شرکت‌ها و شهروندان کشورهای غیردوست نیازمند مجوز وزارت امور مالی این کشور است. در این وزارتخانه کمیته کنترل سرمایه‌گذاری خارجی شکل گرفته است که اعضای کمیته را مقاماتی از ریاست جمهوری روسیه، بانک مرکزی این کشور و وزارت امور مالی تشکیل می‌دهند. هرگونه درخواست همکاری اقتصادی با شرکت‌ها و افراد این کشورها باید با جزئیات به این کمیته ارائه شود و پس از بررسی مجوز آن صادر گردد. روسیه هدف از این اقدام را مقابله با مشکلات ناشی از تحریم‌های سنگین ده این کشور برشمرده است.

- بانک مرکزی روسیه در پاسخ به فشارهای تحریمی پس از دو سال وقفه، خرید طلا از بازار داخلی را از سر گرفت. نیمی از ذخایر ارزی روسیه، حدود ۴۰۰ میلیارد دلار در بانک‌های خارجی نگهداری می‌شود و بخش مهمی از آنها به استثنای ذخایری که در چین نگهداری می‌شود، مسدود شده است. همین امر به توانایی بانک مرکزی در حمایت از روبل آسیب جدی وارد کرده است. از طرف دیگر روسیه تمامی ذخایر طلای خود را در داخل این کشور نگهداری می‌کند که قابلیت به کارگیری آنها برای مقابله با بحران را کاهش می‌دهد. بانک مرکزی روسیه حدود ۲۳۰۰ تن طلا را در اختیار دارد که ۲۰ درصد از کل ذخایر ارزی کشور را تشکیل می‌دهد. بانک مرکزی روسیه از لحاظ ذخایر طلا در رتبه پنجم جهان ایستاده است

روسیه در واکنش به تحریم‌های غرب و به ویژه ممنوعیت واردات نفت این کشور دستورالعمل جدیدی در زمینه ممنوعیت‌های صادراتی در تجارت خارجی این کشور وضع کرده است. در قالب این دستورالعمل فهرستی از کالاهای ممنوعه صادراتی و وارداتی تهیه شده است.

دولت روسیه مالیات ارزش افزوده در مبادلات طلا را حذف کرد. پیش از این افرادی که در حوزه مبادله طلا فعالیت داشتند ۲۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده پرداخت می‌کردند. این اقدام با هدف حمایت از شهروندان روسیه که در پی تبدیل دارایی‌های روبلی خود برآمده‌اند صورت گرفته است. کاهش شدید ارزش روبل، به پس اندازهای بخش عمده ای از شهروندان روسیه به شدت آسیب وارد کرده است.

مسکو تجارت با چین را گسترش داده است. حجم تجارت چین و روسیه در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴۰ درصد افزایش یافت و به ۲۶ میلیارد دلار رسید. حجم تجارت چین و روسیه در سال ۲۰۲۱ به رکورد ۱۴۸ میلیارد دلار رسید که ۳۶ درصد نسبت به سال ۲۰۲۰ افزایش نشان می‌دهد. برآوردها پیش از تهاجم روسیه به اوکراین نشان می‌داد که حجم روابط دو کشور تا سال ۲۰۲۶ به ۲۵۰ میلیارد دلار افزایش یابد. با تحریم‌های شدیدی که علیه روسیه اعمال شده احتمالاً سرعت رشد روابط تجاری این کشور با چین فراتر از پیش بینی‌ها نیز خواهد بود. این میزان رشد روابط تجاری دو کشور در دو ماه اخیر را برخی نشانی از نوعی هماهنگی ضمنی میان رهبران آن برشمردند. هفته‌های اخیر خبرهای مبنی بر اطلاع چین از حمله روسیه به اوکراین منتشر شده است.

روسیه امیدوار است که اقتصاد چین و اراده سیاسی این کشور آسیب‌های ناشی از تحریم‌ها را تا حدی جبران کند. اما رفتارهای چین در قبال تهاجم روسیه و تحریم‌های غرب علیه این کشور دوگانه بوده است. در حوزه‌های کم ریسک تعامل با روسیه را افزایش داده است، اما در عین حال بانک‌های بزرگ خود را از تامین مالی تجارت با روسیه منع کرده و بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیایی را نیز وادار به تعلیق قراردادهای سرمایه‌گذاری با روسیه کرده است. افزون بر این چین به صورت بسیار تدریجی فاصله خود با روسیه را در این بحران افزایش می‌دهد. چین در هفته‌های اخیر از حمایت ضمنی از روسیه به سوی تاکید بر توقف جنگ تغییر موضع داده است. افزایش تنش میان روسیه و غرب می‌تواند به تحریم صنعت انرژی روسیه و بی ثباتی در اتحادیه اروپا به عنوان مهمترین شریک تجاری چین منجر شود. هر دوی این رخدادهای کابوسی برای رهبران بیجینگ است.

برخی شرکت‌های چینی مذاکره برای سرمایه‌گذاری و افزایش سهم در شرکت‌های بزرگ روسی را آغاز کرده‌اند. در هفته‌های اخیر گزارش‌هایی مبنی بر تمایل فزاینده شرکت‌های چینی برای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های معدنی روسیه به ویژه شرکت‌های بزرگ این کشور منتشر شده است. بر مبنای این گزارش‌ها شرکت‌های چینی به ویژه به سرمایه‌گذاری در شرکت‌های نفتی روسیه و شرکت‌های این

کشور که در حوزه تولید آلومینیوم فعالیت می‌کنند ابراز تمایل کرده‌اند. بر مبنای گزارش‌های رسانه‌ای مذاکرات برای سرمایه‌گذاری چینی‌ها در این شرکت‌ها آغاز شده است، اما هنوز در مراحل اولیه قرار دارد. این روند در حالی آغاز شده است که تقریباً تمامی شرکت‌های بزرگ غربی به همکاری با روسیه پایان داده‌اند.

- روسیه با پاکستان به توافقات اقتصادی جدیدی دست یافته است. به بیان دقیق‌تر پاکستان با استفاده از فرصت انزوای کم‌نظیری که تحریم‌های غرب برای روسیه فراهم آورده است در پی امتیازگیری از این کشور است. عمران خان نخست‌وزیر پاکستان پس از وقوع جنگ اوکراین به روسیه سفر کرد و دو توافق مهم با این کشور منعقد نمود.

توافق نخست در حوزه واردات گندم از روسیه است. بر مبنای این توافق پاکستان در آینده نزدیک دو و نیم میلیون تن گندم از روسیه وارد خواهد کرد. توافق دوم در حوزه واردات گاز از روسیه است. پاکستان و روسیه در سال ۲۰۱۵ توافق اولیه تحت عنوان پاکستان استریم را امضا کردند. در قالب این توافق گاز روسیه از طریق خط لوله ۱۱۰۰ کیلومتری به پاکستان انتقال پیدا خواهد کرد. این توافق در سال ۲۰۱۵ امضا شد اما از آن زمان تاکنون پیشرفت چندانی نداشته است. اکنون رهبران دو کشور احیای این توافق و اجرایی شدن آن را مورد تأکید قرار دادند. قرار است این خط لوله توسط شرکت‌های روسی و با سرمایه‌گذاری روسیه احداث شود. در مورد امکان اجرایی شدن این قرارداد نمی‌توان چندان سخن گفت اما فرصت طلبی پاکستان در این میان قابل تأمل است.

- ترکیه اعلام کرده است که تجارت با روسیه را با استفاده از ارزش‌های محلی ادامه می‌دهد. روسیه یکی از مهمترین شرکای تجاری ترکیه است. از هنگام آغاز بحران اوکراین روسای جمهور ترکیه و روسیه چندین بار با یکدیگر گفتگو کردند. دولت ترکیه اعلام کرده است علیرغم تحریم‌های اعمال شده علیه روسیه به تجارت با این کشور ادامه خواهد داد.

- امارات نیز می‌کوشد از فرصت‌های ناشی از تحریم روسیه بهره‌برداری نماید. تحریم‌های مالی بی‌سابقه علیه روسیه مشکلات جدی برای سرمایه‌های آن و تعاملات بانکی فراهم آورده است. در چند هفته‌ای که از جنگ اوکراین می‌گذرد سرمایه‌داران بزرگ روس در مجموع حدود ۸۰ میلیارد دلار از ثروت خود را در پیامد تحریم‌ها از دست داده‌اند. دولت روسیه و سرمایه‌داران بزرگ این کشور به دنبال کشورهایی می‌گردند که زمینه را برای دور زدن تحریم‌ها فراهم آورند. در این میان کشورهای عربی و به ویژه امارات عربی متحده یکی از انتخاب‌های ثروتمندان روس محسوب می‌شوند.

واکنش کشورهای کلیدی در جهان عرب به ویژه عربستان سعودی مصر و امارات به تحریم‌های آمریکا،

مخالفت ضمنی بوده است. مصر نگران تداوم سرمایه گذاری ۲۵ میلیارد دلاری روسیه برای ایجاد نیروگاه هسته‌ای در این کشور است. عربستان سعودی از برخوردهای دولت بایدن به تنگ آمده و می‌کوشد روابط را به گسترش خود با روسیه حفظ نماید. امارات عربی متحده نیز می‌کوشد روابط را با روسیه توسعه دهد. در این میان نقش امارات عربی متحده به عنوان هاب تجاری و مالی بیش از باقی کشورهای عربی است. بر مبنای آمارهای مراکز معتبر بیش از ۳۰۰۰ شرکت روس در امارات عربی متحده ثبت شده است. بیش از صد هزار نفر از شهروندان روسیه در امارات زندگی می‌کنند و سالانه حدود یک میلیون نفر توریست روسی از امارات دیدن می‌کنند. ۳۸ نفر از ثروتمندان روس که روابط نزدیکی با کرملین ندارند، دارایی‌هایی در مجموع ارزش حدود ۳۱۴ میلیون دلار در دبی در اختیار دارند. افراد نزدیک به پوتین حداقل ۷۶ ملک مجلل در دبی در اختیار دارند که ارزش برخی از آنها به ۲۵ میلیون دلار بالغ می‌شود.

امارات عربی متحده پس از تحریم ثروتمندان روسیه برای حضور آنان در دبی چراغ سبز نشان داده است و خبرها حکایت از حضور برخی از مهمترین الیگارش‌های روسیه در دبی دارد. سیستم مالی امارات عربی متحده در سال‌های اخیر فضای امنی برای طیف وسیعی از ثروتمندان در کشورهای مختلف ایجاد کرده است و کانون بخشی از رسوایی‌های مالی قابل توجه در جهان بوده است. همین امر باعث شده تا FATF امارات عربی متحده را در لیست خاکستری قرار دهد.

با وجود این، امارت می‌کوشد از تحریم‌های روسیه به عنوان یک فرصت استفاده کرده و نه تنها روابط خود را با روسیه گسترش دهد بلکه زمینه را برای جذب برخی از سرمایه‌های روسی فراهم آورد. از سال ۲۰۱۳ تاکنون ولیعهد امارات عربی متحده ۶ بار به روسیه سفر کرده است. این کشور به قطعنامه اخیر شورای امنیت علیه تجاوز روسیه به اوکراین رای ممتنع داد و همراه با عربستان سعودی به فشارهای دولت بایدن برای تزریق بیشتر نفت به بازار واکنش منفی نشان داد. حتی گفته می‌شود که ولیعهد این کشور تقاضای بایدن برای گفتگوی تلفنی را رد کرده است. در صورتی که سرمایه داران روس به سوی امارات گسیل شوند نوع جدیدی از رابطه میان امارات و روسیه احتمالاً شکل خواهد گرفت.

تاثیر تحریم‌ها علیه روسیه بر اقتصادهای غرب، روسیه و چین

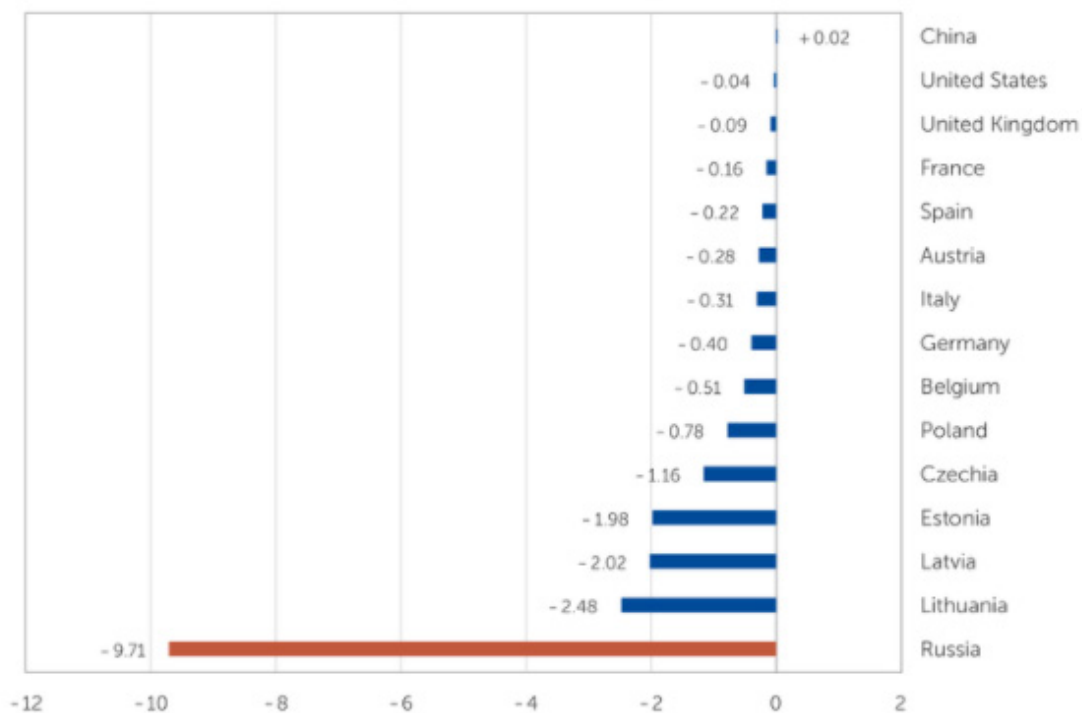
اعمال تحریم‌های سنگین علیه روسیه در پی تجاوز این کشور به اوکراین این پرسش را پدید آورده است که آثار دراز مدت این تحریم‌ها بر اقتصادهای بزرگ جهان چه خواهد بود؟ یکی از موسسات معتبر در تحلیلی آثار دراز مدت این تحریم‌ها بر تولید ناخالص داخلی سالانه روسیه، چین، ایالات متحده و طیفی از کشورهای اروپایی را محاسبه کرده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اقتصاد روسیه بیشترین آسیب را از تحریم خواهد دید، به گونه‌ای که تولید ناخالص داخلی این کشور حدود ۱۰ درصد افت خواهد کرد.

کشورهای کوچکی که در کنار روسیه قرار دارند نیز تا حد اندکی از این تحریم‌ها آسیب خواهند دید، اما قدرت‌های اقتصادی اروپا چندان آسیبی نخواهند دید. ایالات متحده نیز چندان از این تحریم‌ها متاثر نخواهد شد. از طرف دیگر بر خلاف آنچه تصور می‌شود اقتصاد چین نیز برنده بزرگ این جنگ نخواهد بود زیرا تولید ناخالص داخلی چین نیز تنها دو صدم درصد رشد خواهد کرد.

نمودار ۲- تاثیرات درازمدت تحریم‌ها علیه روسیه بر تولید ناخالص سالانه طیفی از کشورها

Trade restrictions with Russia

Long-term effects on annual economic output (GDP), percent

Source: „Cutting through the value chain: The long-run effects of decoupling the East from the West“ Felbermayr, Mahlkow, Sandkamp (2022)

ifw-kiel.de

یارانه ۱۵,۵ میلیارد یورویی اتحادیه اروپا در حوزه انرژی

در هفته‌های اخیر تحریم گسترده اقتصاد روسیه نگرانی‌ها در مورد امنیت انرژی اتحادیه اروپا را به شدت افزایش داده است. قیمت حامل‌های انرژی اوج گرفته و نگرانی در مورد تداوم صادرات گاز روسیه به این کشورها افزایش یافته است. اتحادیه اروپا برای مقابله با این وضعیت به اقدامات مختلفی دست زده است. یکی از این اقدامات ارائه یارانه جدید به حوزه انرژی است. اتحادیه اروپا در مجموع ۱۵,۵ میلیارد یورو یارانه جدید به بخش انرژی اختصاص داده است. در این قالب فرانسه ۵,۵ میلیارد، ایتالیا ۲ میلیارد، لهستان ۱,۷ میلیارد، یورو و اتریش نیز همین میزان را اختصاص داده اند. با وجود تلاش‌های کشورهای اروپایی برای

جایگزینی گاز وارداتی از روسیه، چشم انداز موفقیت آنان چندان روشن نیست. کارشناسان معتقدند تغییر ساختار انرژی اروپا و تغییر زیرساخت‌های این حوزه زمان بر، دشوار و پیچیده خواهد بود.

اروپا در پی قطع وابستگی به انرژی روسیه تا ۲۰۲۷

مقامات اتحادیه اروپا طرحی را در دست بررسی دارند که طبق آن وابستگی این مجموعه به نفت و گاز روسیه تا ۲۰۲۷ قطع خواهد شد. کمیسیون اروپا وابستگی به گاز روسیه را بسیار زیاد دانسته و آن را مایه آسیب پذیری راهبردی این مجموعه برشمرده است. در قالب این طرح تا ۲۰۲۷ واردات گاز، نفت و زغال سنگ از روسیه قطع خواهد شد و اروپا منابع جایگزینی بویژه منابعی که در راستای استراتژی کلان کربن زدایی آن نیز قرار داشته باشند را مورد استفاده قرار خواهد داد. در این میان بویژه بر افزایش نقش برق در سبد انرژی اروپا تاکید شده است. تحقق این استراتژی برای اروپا آسان نخواهد بود.

هشدار صندوق بین المللی پول

صندوق بین المللی پول نیز نسبت به پیامدهای جنگ اوکراین بر اقتصاد جهانی هشدار داده است. این صندوق هشدار داده که اقتصاد جهانی به دلیل بحران کرونا و آشفتگی در زنجیره‌های ارزش با مشکلات جدی مواجه است. این جنگ اختلال در زنجیره‌های ارزش را افزایش خواهد داد و تورم در اقتصاد جهانی را دامن خواهد زد. افزون بر این صندوق بین المللی پول ۱,۴ میلیارد دلار کمک‌های اضطراری به اوکراین اختصاص داده است. دولت اوکراین مدعی است حملات روسیه ۱۰۰ میلیارد دلار به زیرساخت‌های این کشور خسارت وارد کرده است.